Arbetsmaterial
Uppdaterat 2011-01

Skolresplan för Ålstensskolan

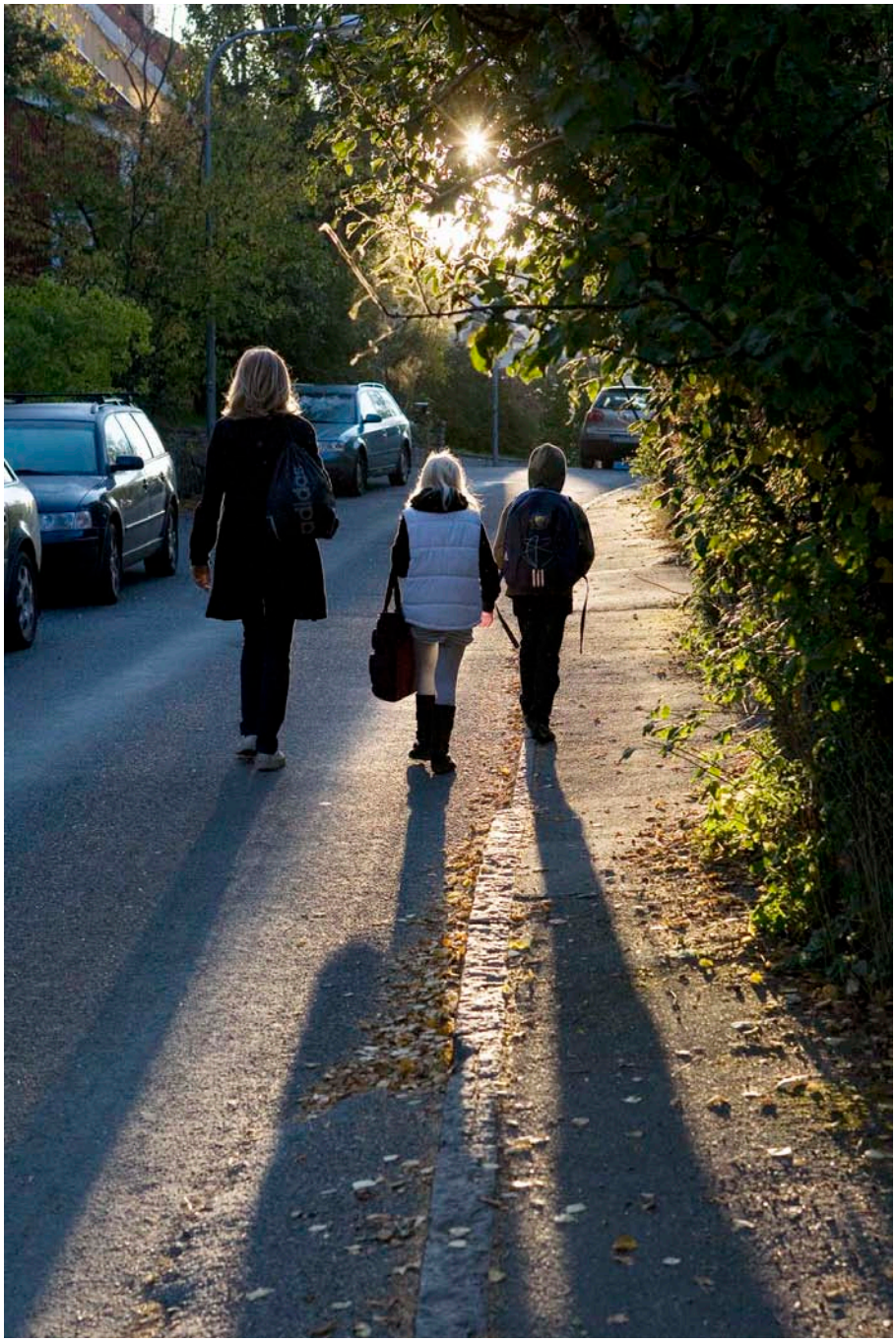

Sammanfattning av arbetet med Trafikmiljö runt skolan

Trafikmiljön runt stadens skolor är ett prioriterat område för Trafikkontoret. Kontoret arbetar för att bryta trenden att allt fler barn skjutsas till och från skola och fritidsaktiviteter. Föräldrar utmanas att använda bilen medvetet och sparsamt genom att i stället gå och cykla med sina barn i allt större utsträckning. På så vis får vi friskare barn som dessutom presterar bättre i skolan. Samtidigt som trafiksäkerheten och barnens rörelsefrihet ökar. Detta görs genom att arbeta med beteendepåverkande åtgärder, infrastrukturåtgärder och samverkan mellan många aktörer.

Arbetet på Ålstensskolan har bedrivits genom olika aktiviteter och informationsinsatser samt fysiska åtgärder. Några exempel är bredare trottoarer, hastighetsdämpande åtgärder, fler cykelställ, avlämningsplatser, grönare entré, sittplatser för barn, gatuplattor med barnens målningar, skolutmaning, trafiksäkerhetsinformation, bilfria veckor och vandrande skolbussar för att öka medvetenheten och acceptansen för olika resealternativ.

Samarbetet mellan Ålstensskolan, föräldraföreningen och Trafikkontoret har resulterat i mindre trafik runt skolan, ökad mobilitet, piggare och mer koncentrerade barn. Medvetenheten om vikten av hållbara res- och rörelsevanor har ökat. Närmiljön runt barnens ”arbetsplats” har förbättrats vilket i sin tur ökat trafiksäkerheten. Andra skolor i området har inspirerats av att arbeta gemensamt för en bättre trafikmiljö runt skolan.

Vi fortsätter det goda arbetet …

Jessica Grandin
Skolledning

Stefan Adelborg
Rektor

Ulrika Roos
Föräldraförening

Fariba Daryani
Trafikkontoret

Innehåll

Inledning _____

Arbetsgrupp_____

Tidplan för genomförande av skolreseplan _____

Beskrivning av skolan _____

*Syfte med skolreseplanen*_____ *Fel! Bokmärket är inte definierat.*

Mål med skolreseplanen_____

Beskrivning av dagens resvanor _____

Förslag på åtgärder_____

Revidering och uppföljning av skolreseplanen _____

Kontaktuppgifter _____

Bilagor

Inledning

En stor del av barns resor, och särskilt de resor som barn gör på egen hand, utgörs av resan mellan hemmet och skolan. Forskning visar på att antalet barn som skjutsas till skolan med bil blir allt fler. Många elever skjutsas till skolan trots att avståndet till skolan är inom promenadavstånd. Detta leder till

- trafikkaos utanför skolor
- barnen får begränsade rörelsefrihet
- barnen får sämre hälsa i och med brist på motion
- ökade utsläpp

Ålstensskolan, föräldraföreningen och Trafikkontoret har arbetat på olika sätt för att skapa förutsättningar för säkrare skolvägar. Det har genomförts en rad fysiska och attityd- och beteendepåverkande åtgärder för att öka barnens rörelsefrihet, minska onödigt bilskjutsande, öka andelen barn som går och cyklar till och från skolan och förbättra trafiksäkerheten. Arbetssättet har varit framgångsrikt och vi har lyckats öka andelens barn som går eller cyklar till skolan

Genom detta arbete ges föräldrar, elever och personal möjlighet till inflytande över barnens resväg till skolan så att ett hållbart resande främjas. Det hållbara resandet ur skolresesynpunkt står för ökad trygghet, mobilitet och trafiksäkerhet, hållbara res- och rörelsevanor, resurshushållande med tid och ett minskat resande med bil.

Vad är en skolreseplan?

En skolreseplan är ett dokument som klargör vilka problem och hinder som finns gällande de resor som görs till och från skolan. Planen ska innehålla en strategi för att åtgärda problemen och skapa bättre förutsättningar för ett hållbart och hälsosamt resande. Planen innehåller en beskrivning av skolan, en kartläggning av dagens resvanor och eventuella hinder för att öka andelen hållbara resor samt konkreta och tidsatta förslag på åtgärder.

Varför en skolreseplan?

En skolreseplan kan tas fram av skiftande anledningar. Kanske är trafiksituationen vid skolan otrygg, hälsan hos eleverna har försämrats, kunskapen om alternativa färdmedel till bilen är begränsad eller så räcker parkeringsplatserna vid skolan helt enkelt inte till.

En skolreseplan kan hjälpa till att

- öka trafiksäkerheten vid skolan
- öka trafikkunskapen hos eleverna
- förbättra miljön
- skapa förutsättningar för bättre res- och rörelsevanor
- öka kunskapen om alternativa färdmedel och resandets påverkan på miljö och hälsa

En positiv sidoeffekt är att också föräldrarnas och personalens val av färdsätt förändras när barnen i högre utsträckning går, cyklar och åker kollektivt till och från skolan.

Genomförande av skolreseplan

1. Tillsätta arbetsgrupp
2. Tidplan för projektet
3. Nulägesbeskrivning av skolan
4. Beskrivning av dagens resvanor
5. Syfte och mål
6. Åtgärdsförslag
7. Revidering och uppföljning

Detta dokument är framtaget av en arbetsgrupp på Ålstensskolansskola bestående av föräldrar, elevrådet, lärare och representant från trafikkontoret på Stockholms stad.

Syfte

- Syfte: Skapa en trafiksäker och trygg miljö runt skolan.
    - Mål: Biltrafiken kring skolan minskar.
    - Mål: Hastigheterna kring skolan hålls.
- Syfte: Skapa möjligheter för och uppmuntra nya resvanor.
    - Mål: Andelen barn som går, går med vandrande skolbuss och cyklar eller åker kollektivt till skolan ökar.
    - Mål: Vägen till skolan känns trygg och upplevelserik.
    - Mål:
- Syfte: Öka kunskapen om alternativa färdmedel och resandets effekter på hälsa och miljö.
    - Mål: Integrera trafikkunskap i den vanliga undervisningen.
    - Mål: En temavecka om trafik och hälsa på skolan varje år.
    - Mål: Delta i skolutmaningen - gå och cykla till skolan.
    - Mål: Ordna bilfria veckor på våren och på hösten.

Arbetsgrupp

Arbetsgruppen på Ålstensskolan bildades under 2006 efter ett startmöte med en presentation vid skolstartens föräldramöte. Arbetsgruppen består av föräldrar, lärare och representant från trafikkontoret.

Steg ett i att ta fram en skolreseplan är att tillsätta en arbetsgrupp med representanter från de berörda grupperna. Det är viktigt att ledningen* i skolan och kommunen står bakom arbetet för att få ett långsiktigt resultat. Lärare, elever, föräldrar, fastighetsansvarig och representanter från kommunen är exempel på parter som bör ingå i arbetsgruppen.

Vid behov kan även polisen, representanter för lokaltrafiken, NTF, andra organisationer och representanter för boende i skolans närområde vara med i arbetsgruppen. Om alla känner sig delaktiga i arbetet blir även ansvaret något mer gemensamt, vilket ökar chanserna till att föreslagna åtgärder blir genomförda. Det är därför viktigt att arbetsgruppen tillsammans arbetar fram skolreseplanen.

År 20XX	**Namn**	**Telefon**	**E-post**
Skolledning	Stefan Adelborg		
Lärare	Jessica Grandin		
Förälder 1	Caroline Wingårdh		
Förälder 2	Ulrika Roos		
Förälder 3			
Elev 1	Elevrådet		
Elev 2	Elevrådet		
Kommun representant för Trafikmiljö runt skolor	Fariba Daryani		
Trafikingenjör/Trafikplanerare	Maria Andberger		
Fastighetsansvarig	Per Berglund		

**Enligt läroplanen har rektorn ett särskilt ansvar för att ämnesövergripande kunskapsområden som miljö och trafik integreras i undervisningen i olika ämnen. När eleverna lämnar grundskolan ska de ”känna till förutsättningarna för en god miljö och förstå grundläggande ekologiska sammanhang”. De ska också ha ”grundläggande kunskaper om förutsättningarna för en god hälsa samt ha förståelse för den egna livsstilens betydelse för hälsan och miljön”.*

Tidplan för genomförande av skolreseplan

Tidplanen bestäms av arbetsgruppen gemensamt. De sju aktiviteter som finns på förslag nedan bör vara med, men arbetsgruppen kan självklart även fylla på med vad de anser vara viktiga milstolpar i arbetet för att genomföra skolreseplanen.

Arbetsgruppen har tillsammans tagit fram en tidplan för arbetet med skolresplanen.

Aktivitet	Start	Status	Ansvarig
Tillsätta arbetsgrupp, kontakta alla berörda	2006	Klart	Elever, lärare, föräldrar,
Skolreseplan	2009	Klart- revideras varje år	Jessica Grandin Fariba Daryani
Nulägesbeskrivning av skolan	2007, 2009,	Hastighetsmätning och trafikräkningar klara	Trafikkontoret , skolan
Beskrivning av dagens resvanor	2007, 2010	Senaste enkätundersökning i skolan maj 2010	Jessica Grandin
Syfte och mål med skolreseplanen	2007-	Mål och syfte framtagna Kontinuerlig uppdatering	Arbetsgrupp
Åtgärdsförslag	2007-	Åtgärdsförslag framtagna Kontinuerlig uppdatering	Arbetsgrupp
Revidering och uppföljning av skolresplanen	2011	Möte med arbetsgruppen både på våren och hösten. Sammankallande: rektor/ kontaktlärare	Arbetsgrupp

Beskrivning av skolan

Ålstensskolan är en skola i Stockholm- Bromma med ca 600 elever i förskoleklasser och årskurs 1-5. Skolan ligger i ett grönområde nära en spårvagnshållplats. De flesta eleverna bor inom 0,5-1 km i områden kring skolan, exempelvis i Ålsten och Stora mossen. Från och med årskurs fem är det tillåtet att cykla till skolan utan vuxet sällskap. De enda cykelvägarna i närheten är längs Västerled och Timmervägen mot Alvik. Bilgatorna som barnen då hänvisas till är smala och slingriga.

För att ta sig vidare till andra stadsdelar och kommuner kan man antingen åka bil eller ta spårvagnen till Alvik (åtta minuter från Ålstensgatan) och sedan vidare till T-centralen (ytterligare ca 15 minuter). Miljön runt skolan beskrevs tidigare som ganska kaosartad med bilburna föräldrar som skulle lämna sina barn. Ju fler barn som skjutsades, desto fler blev bilarna kring skolan och desto sämre blev förutsättningar att gå eller cykla till skolan.

(Jessica kompletterar)

• Skolans namn
• Kommun
• Var skolan ligger och typ av miljö runtomkring
• Elevernas ålder
• Antal elever
• Antal personal
• Var eleverna och personalen bor i förhållande till skolan
• Hastighetsbegränsningar runt skolan
• Allmän trafikmiljö runt skolan
- Finns det bra gångvägar till skolan?
- Finns det bra cykelvägar till skolan?
- Finns det cykelparkering i anslutning till skolan? Vilken typ?
- Antalet cykelparkeringar vid skolan i förhållande till antalet elever och personal?
- Är det lätt att ta sig till skolan med kollektivtrafik? Buss eller tåg?
- Finns hållplats för kollektivtrafik i anslutning till skolan?
- Är gångpassagerna i anslutning till skolan trygga att passera?
- Finns det bilparkering i anslutning till skolan? Hur många?
- På vilket sätt tar sig eleverna till olika aktiviteter, som skolan ansvar för, vilka ligger utanför skolområdet?
- Vilken typ av trafik passerar vid skolan?
- När sker leveranser av mat och material till skolan?
- När sker sophämtning, plogning och sandning?
- Var sker avlämning/ avhämtning av barn?

Beskrivning av resvanor

För att undersöka hur elever och personal reser till och från skolan idag finns det ett par verktyg att välja mellan. Exempel är enkäter, resebarometern eller en enkel handuppräckning i klassrummet och personalrummet ifall det handlar om ett mindre antal elever och personal. Det är även viktigt att ta reda på om eleverna och personal skulle vilja resa på något annat sätt än de gör idag. Enkäten är användbar när ni vill ta reda på synpunkterna om skolvägen och göra en enkel analys.

I bilaga 1 och 2 hittar du exempel på enkät och resebarometer att använda vid resvaneundersökningar.

Skolan har genomfört en enkätundersökning under maj 2010

Enkätundersökning under maj 2010

*	Klass																									
	Fa 24	Fb 25	Fc 26	Fd 26	Fe 27	1a 25	1b 23	1c 24	1d 23	2a 25	2b 21	2c 27	2d 23	3a 24	3b 26	3c 22	3d 20	4a 19	4b 23	4c 25	4d 18	5a 23	5b 25	5c 24	5d 24	
1	0	0	0	2	0	2	1	6	0	2	10	4	1	5	6	5	5	14	5	7	11	4	3	3	1	97
2	4	0	1	3	4	1	4	5	3	12	10	21	12	7	8	9	9	1	4	16	2	0	6	16	0	158
3	14	18	10	8	15	7	9	12	4	8	1	2	10	5	3	3	2	1	0	9	0	0	1	1	0	144
4	0	2	5	5	4	14	4	4	9	0	2	0	0	4	9	3	2	0	12	0	3	0	0	16	0	98
5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	7	0	5	13
6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0		0	0	0	15	16	0	11	42
7	0	0	6	0	3	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0	0	0	1	0	16
8	1	1		2	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	2	0	1	1	0	13
9	1	1	2	2	1	0	1	2	3	0			1	2	0	0	0	0	1	0	0		3	0	0	20
10	4	3	2	0	0	0	2	10	3	3	0	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0	1	1	0	0	42
11	0	0	0	4	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6
12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0	0	0	3
																						Totalt svar				652
																						avvikelse från total deltagare				188
																						Total deltagare				464

***Resval**

1. Går själv
2. Går med kompis
3. Går med en vuxen
4. Går i gåtåg/ vandrande skolbuss
5. Cyklar själv

6. Cyklar med kompis
7. Cyklar med en vuxen
8. Åker kollektiv
9. Blir skjutsad med bil fram till skolan
10. Blir skjutsad med bil och lämnas på avlämningsplats
11. Samåker bil med någon annan kompis
12. Annat (ex. spark cykel, inlines, m.m) specificera gärna

Antal bilar som lämnar barn precis utanför skolan har minskat avsevärt

Antal	Medelvärde 2005	Medelvärde 2006	Medelvärde 2007	Medelvärde 2010
Bilar	115	66	41	20

Åtgärdsförslag

Varje mål kan förses med antal åtgärder som syftar till att uppfylla det önskade målet. Åtgärderna bör vara både fysiska –, attityd- och beteendepåverkande för bästa resultat. Enkelt uttryckt: gör något som syns och tala om att ni gjort det!

Oavsett val av åtgärder är det viktigt att dessa bestäms gemensamt och att varje åtgärd förses med en ansvarig person och ett datum för färdigställande. Vid kontinuerliga åtgärder så som resvaneundersökningar och beteendepåverkande aktiviteter skrivs endast nästa tillfälle för genomförande upp.

Fysiska åtgärder

Åtgärd	Delmoment	När	Ansvarig	Övrigt
Trafiksäkerhet	Hastighetsdämpande åtgärder	2010	Trafikkontoret	
	Bättre gång- och cykelbanor	2007 och 2010		
	Se över gångpassagerna i närheten av skolan	2010		
	Nya cykelparkeringar	2010		
	Prioritera skolvägar vid snöröjning	2007-		
	Röjning av träd och buskar för att öka säkerheten	2010		
	Bra belysningen på barnens skolväg	2010		
	Grönare entré	2010		
	Sittplatser för barn			
	Barnens betongplattor placeras vid entrén	2010		
Vandrande skolbuss Avlämningsplatser	Sätta upp skyltar vid hållplatserna	2011		

Fysiska åtgärder

För att stödja de beteendepåverkande åtgärderna har fysiska åtgärder genomförts runt skolan. Föräldraföreningen har diskuterat sina önskemål med trafikplanerare från Trafikkontoret, och följande åtgärder har åtgärdats 2007:

- **Breddning av trottoar** på Nyängsvägen för ökad säkerhet för gångtrafikanter
- **Klippta häckar**. Oklippta häckar som skymmer barnens sikt och tvingar ut dem i gatan för att passera har varit ett problem.
- **Förbättrad snöröjning**. Snöröjningen på trottoarerna har förbättrats, så att barnen inte tvingas ut på gatorna.

Genomförda åtgärder under 2010

Invigning med Trafikborgarråd Ulla Hamilton

Före

Efter

Ålstensgatan- Nyängsvägen: Korsningen höjts upp och smalnas av. Därmed utökas entréytan framför skolan och trafikens hastighet längs gatan minskas. Parkeringsmöjligheten i korsningen och på uppfarten till entrén begränsas.

Entré: Inbjudande entré som signalerar att vi går och cyklar till skolan.Utökad cykelparkering placeras längs staketet med plats för 56 st cyklar.

På entréytan planterats nya häckar och blommande träd. Mellan häckarna placeras lekfulla sittplatser. Dels bänkar i bra sitthöjd för barn, dels färgglada sittpuffar i olika sitthöjd. I häckarna kommer det också att finnas små ”portar” som man kan springa igenom.

Barnens betongplattor kommer att placeras väl synliga inramade i skyltar som välkomnar alla till skolan.

Belysning: Ny belysning i korsning och vid entré ökar trygghetskänslan, framför allt under den mörka årstiden. Gatubelysningen byts ut och kompletteras och två belysningsmaster med strålkastare som kommer att ge effektfull belysning på själva entréområdet.

Före

Efter

Beteendepåverkande åtgärder

Åtgärd	Delmoment	När	Ansvarig	Övrigt
Information om alternativa färdmedel- gå, cykla, åka kollektivt, samåka (se bilaga 3)	Dialog med föräldrar och elever för att öka medvetenheten och acceptansen för alternativa resesätt Uppmuntra föräldrar att prova olika resalternativ	2007-	Skolan och föräldraförening en	
Avlämningsplatser	Dialog med elevrådet och föräldraförening Hitta lämpliga avlämningsplatser en bit ifrån skolan Informera om platserna, exempelvis genom promenad dit eller invigning Delat ut kartor med avlämningsplatser till alla	2007 2007 Kontinuerligt Vid skolstart	Skolan och trafikkontoret	
Vandrande skolbuss Cyklande skolbuss	Informera om vandrande skolbuss med film och foldrar Dela klasslistor Sätt upp kartor över området och uppmuntra elever/föräldrar att markera var de bor	Kontinuerligt	Skolan	
Åka kollektivt	Informera om tidtabeller, tåg och busstationer Köpa biljett på nätet eller med sms			
Resvaneundersökningar	Enkät/ Resebarometern	2005,2007, 2008, 2010		
Temavecka: Trafik	Hastighetsmätning/ bilräkningar utanför skolan med elevers deltagande	2007. 2009 2008		

	Utbildning/information om säker cykel Information om hjälm- och reflexanvändning Ordna bilfria veckor Inspirationskväll för alla i skolan med föredrag, filmvisning och aktiviteter Invigning av avlämningsplatser/ promenader till avlämningsplatser Använd inspirations material	2008 På våren och på hösten kontinuerligt På våren och på hösten 2010 Kontinuerligt		
Trafikkunskap integrerad i ordinarie undervisning	Inspiration för pedagoger på webben www…..se Använd inspirations material	Kontinuerligt		
Informera om arbetet med skolreseplanen för övriga på skolan	Genom flygblad /hemsidan/ på klassträffar och personalmöte Under en temavecka med trafik och hälsa Engagera eleverna i årskurs 5 -6 att informera yngre barnen.	2010		
Informera om arbetet med skolreseplanen för föräldrar	Genom flygblad/hemsida/ via veckobrev/ vid föräldramöten	2010		
Informera om arbetet med skolreseplanen för politiker och övriga tjänstemän på kommunen	Genom nyhetsbrev/ på nämndmöten/via kommunens webbsida	2010		

Principskiss över aktiviteter under ett läsår

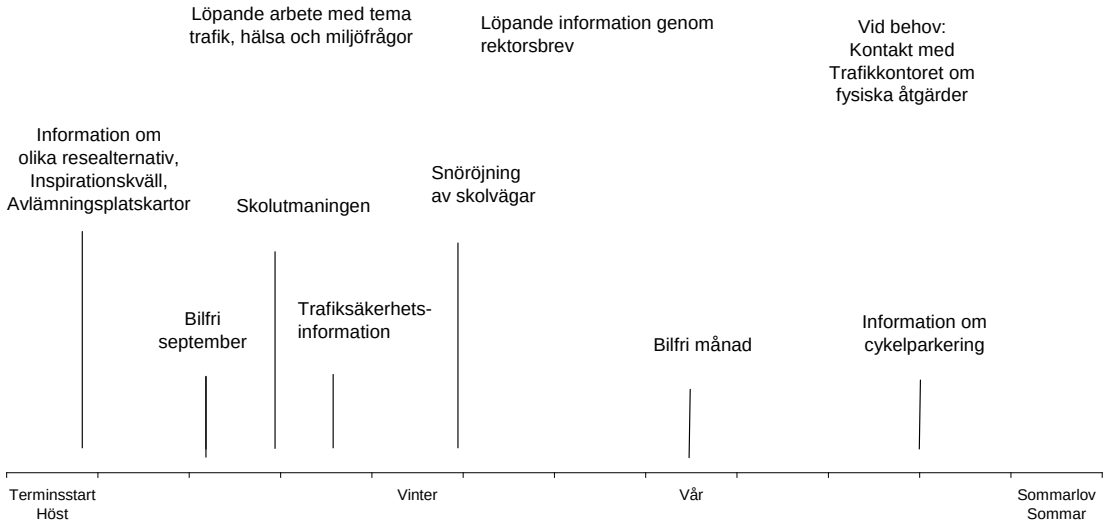

Huvudansvar för respektive aktivitet

Information om olika resealternativ – Från början i projektet var det Trafikkontorets ansvar. Det blev senare skolans och rektorns ansvar att informera om detta.
Inspirationskväll – Föräldraalliansen, föräldraföreningen och Trafikkontoret.
Avlämningsplatskartor - Trafikkontoret
Bilfri september, den bilfria månaden - Trafikkontoret och föräldraföreningen i samverkan från start. Nu har föräldraföreningen och skolan ensamt ansvar.
Skolutmaningen - Trafikkontoret
Trafiksäkerhetsinformation – Trafikkontoret i samarbete med NTF
Snöröjning av skolvägar – Trafikkontoret
Bilfri månad – Föräldraföreningen och skolan
Information om cykelparkering – Trafikkontoret

Utöver dessa görs löpande arbete med trafik, hälsa och miljöfrågor samt löpande information genom rektorsbrev som skolan ansvarar för. Vid behov har föräldraföreningen och skolan även kontakt med Trafikkontoret om fysiska åtgärder.

BILFRI SEPTEMBER
I ÅLSTENSSKOLAN

Revidering och uppföljning

En skolreseplan måste vara ett levande dokument för att fungera. Allteftersom åtgärder uppfylls kan skolan revidera dem och sätt upp nya mål. Det är en klar fördel om en eller ett par personer från föräldraföreningen och personalen utses till ansvariga för skolreseplanen så att den inte blir ännu ett oanvänt dokument.

När personalen byts ut och det kommer nya elever till skolan kommer skolreseplanen att behöva uppdateras, exempelvis ser med största sannolikhet resvanorna hos de nya grupperna annorlunda ut än för tidigare grupper. Resvaneundesökningar bör därför genomföras kontinuerligt, i takt med att grupperna förändras. För att förhindra att skolreseplanen blir ett dokument som ingen bryr sig om föreslås arbetsgruppen att träffas 2-4 gånger per termin för att diskutera dokumentet och gå igenom vilka uppdateringar som kan behövas.

Ett bra tillfälle att informera nya elever och föräldrar om att det finns en skolreseplan och om vad denna innebär, är höstterminens första föräldramöte. Det kan även vara ett tillfälle för nya föräldrar att anmäla intresse att delta i arbetsgruppen för skolreseplanen.

Nedan finns exempel på punkter som kan ingå i detta kapitel.

1. Forum för revidering och uppföljning
    a. Hur ofta ska arbetsgruppen träffas för att diskutera åtgärdsprogrammet?
    b. Hur ofta ska skolreseplanens mål följas upp?

2. Allmän uppföljning
    a. Hur många på skolan vet om att det finns en skolreseplan?
    b. Vet alla vad skolreseplanen innebär och syftar till?

3. Måluppfyllelse
    a. Är målen satta så att de går att mäta?
    b. Har målen följts upp?
    c. Om skolreseplanen pågått under flera år: följs målen upp kontinuerligt?
    d. Behöver målen justeras?
    e. Vad har gjort att skolreseplanen nått målen?
    f. Vilka hinder har gjort att vi inte är framme vid målen? Hur kan dessa åtgärdas?

4. Återkoppling
    a. Har skolreseplanens resultat presenterats för
        i. Elever och personal?
        ii. Föräldrar?
        iii. Politiker och tjänstemän på kommunen?
        iv. På kommunens webbsida?
        v. Lokaltidningen?

Kontaktuppgifter

För mer information kontakta:

Jessica Grandin, kontaktlärare

Stefan Adelborg, rektor

Fariba Daryani, projektledare för Trafikmiljö runt skolor, 08-508 400 34

Ulrika Roos, Föräldraförening

Maria Anberger, trafikplanerare på Trafikkontoret

Ansvarig för skolgård, trädgård, buskage, etc.